

Szlak Orlich Gniazd. Trasa nr 4.

Za nami kilka przebytych tras na Szlaku Orlich Gniazd.

Wyruszmy teraz na **Trasę nr 4: Podzamcze, Giełto, Pilicę, Smoleń.**

Na **Podzamczu**, należącego do gminy **Ogrodzieniec**, zobaczymy ruiny zamku. Został on wzniesiony na **najwyższej górze jurajskiej, na wysokości 515 m n.p.m.** Pierwsza budowla stanęła być może jeszcze za czasów Bolesława Krzywoustego a została zniszczona prawdopodobnie w 1241 r. w czasie najazdu tatarskiego. Król Kazimierz Wielki, postawił tu zamek murowany i wydzierżawił go marszałkowi Przedborowi z Brzezia. Z kolei w 1387 r. król Władysław Jagiełło przekazał zamek Włodkowi z Charbinowic. Do 1470 r. zamek należał do rodziny Włodków. Przechodził kolejno w ręce: zamożnych krakowskich mieszczan Salomonowiczów (od 1470 r.), braci Rzeszowskich, Jana II Pileckiego (od 1492), Mikołaja Pileckiego (1496), Mikołaja Chełmskiego (od 1527 r.), Seweryna Bonera (ten w latach 1530-1545 rozbudował i przebudował zamek ze stylu gotyckiego na styl renesansowy), Jana Firleja (od 1562 r.), Stanisława Warszyckiego (od 1669 r.), Męcińskich (od 1695 r.), Tomasz Jakliński (od 1784 r. który doprowadził zamek do całkowitej ruiny), Ludwik Kozłowski (zniszczył zamkowe mury i sprzedał ostatnie elementy wyposażenia zamkowego), rodzina Wołczyńskich.

W 1587 r. zamek zajęły wojska arcyksięcia Maksymiliana, a w 1655 r. został zniszczony przez wojska szwedzkie. S. Warszycki częściowo odbudował zamek, ale w 1702 r. został on spalony przez Szwedów i już go nie odbudowano.

Nieopodal zamku, na rynku znajdującym się w Podzamczu, stoi **kaplica wzniesiona z elementów zamkowych**, wewnątrz której znajdują się elementy, które niegdyś należały do kaplicy zamkowej, a to: renesansowa figura Matki Boskiej, zwornik sklepienia, armatnia kula szwedzka.

Do dzisiaj są zachowane jedynie zamkowe mury i wieże.

Żegnamy ogrodzieniecki zamek i wyruszamy w kierunku Pilicy. Po drodze możemy zobaczyć **Górę Birów**. W tym ostańcu do XIV w. istniał **drewniany gród**, który został zniszczony podczas wojen polsko-czeskich. Podczas prac archeologicznych prowadzonych w tym miejscu, znaleziono ślady pobytu ludzi, którzy żyli tutaj 30 tyś. lat temu. Ponad to znaleziono tu także rozmaite artefakty (np. narzędzia wykonane z rogu i krzemienia, groty strzał, przęśta tkackie, końskie podkowy, gliniane naczynia) pochodzące z różnych epok.

Po drodze do Pilicy przystańmy na chwilę **Gieble**. Znajduje się tu średniowieczny **kościół (z XII w.), wybudowany w stylu romańskim**. Kamienne bloki, z których zbudowano kościół, są wykonane bardzo dokładnie. Nieopodal znajduje się **staw**, nad którym znajduje się **dworek**. Mijamy go i jadąc dalej w kierunku Pilicy, napotykamy na **cmentarz, na którym pochowano żołnierzy poległych podczas I Wojny Światowej**.

Dojechaliśmy do **Pilicy**.

Najstarsza wzmianka o tym mieście pochodzi z 1227 r. Prawa miejskie uzyskała w 1393 r. Jednym z najstarszych zabytków miasta jest kościół św. Jana Chrzciciela. Jego fundamenty pochodzą z XIV w. W Pilicy, w parku, znajduje piękny **pałac**. Został on zbudowany w stylu późnorenesansowym, w 1610 r. przez Wojciecha Padniewskiego. Po rodzinie Padniewskich, kolejnymi właścicielami byli: Jerzy Zbaraski, Konstanty Wiśniowiecki, Stanisław Warszycki z Dankowa, (ten przekształcił zamek w potężną twierdzę z fortyfikacjami: bastiony, kazamaty, mury kurtynowe, fosa), Maria z Wessłów Sobieska, Teodor Wessel (od 1753 r.), Krystyn August Moes (od 1852 r.), przemysłowiec Leon Epstein (od 1874 r., przebudował pałac na styl neorenesansowy z elementami romantycznymi), Pelagia z Dziewulskich, Arkuszewscy (od 1908 r. do 1945 r.). Podczas hitlerowskiej okupacji Niemcy rozstrzelali pod zamkiem ok. 80 Polaków oraz ok. 70 Żydów.

Park wokół pałacu zajmuje powierzchnię 10 hektarów. Jest to **pomnik przyrody** z bogatą roślinnością.

Wyjeżdżamy z Pilicy i udajemy się w stronę **Wolbromia**.

Pomiędzy Pilicą a Wolbromiem znajdują się ruiny **zamku w Smoleniu**.

Badania archeologiczne wykazały lokalizację punktów obronnych Biśnik i Grodzisko, datowane na 2 poł. XIII w. Pierwsza informacja o zamku pochodzi z 1394 r., w której wspomina się o kapelanie zamkowym Dominiku.

Zamek został zbudowany w stylu gotyckim w połowie XIV w. przez Ottona z Pilczy. Faza pierwsza budowy zamku to **zamek górny**, który składał się z murów obwodowych, budynku mieszkalnego i wieży. Druga faza budowy zamku to **zamek wschodni (inaczej zamek dolny)**, składający się z kamiennego muru, gotyckiej bramy i być może wieży obronnej).

Kolejni właściciele zamku, to: burgrabia zamkowy (1396 r.), Elżbieta Pilecka-Granowska - III żona króla Władysława Jagiełły (przełom XIV i XV w., III faza budowy zamku – powstanie **zamku zachodniego**), Leliwici (od 1414 r.), Wojciech Padniewski (od 1577 r.), Stanisław Warszycki (od 1657 r.), Roman Hubicki (lata 40. XIX w., założył na zamku fabrykę śrutu „Batawia”).

Warto nadmienić, że w latach 1492-1515, na zamku mieszkał i tworzył **Biernat z Lublina** – poeta, tłumacz i bajkopisarz, który w swoich pismach zamieszczał informacje dotyczące bogactwa zbiorów zamkowej biblioteki.

Zamek był rujnowany w latach: w 1655 r. (przez Szwedów) a w 1797 r. (przez Austriaków).

Do czasów dzisiejszych zachowały się jedynie elementy zamku: cylindryczna wieża, pozostałości zamku górnego (czworobocznego budynku), część murów, brama wjazdowa, studnia.

To jeszcze nie koniec naszej wędrówki po Szlaku Orlich Gniazd.

Źródła:

-Dariusz Kmiotek, Na jurajskim szlaku, Ilustrowany przewodnik po Jurze, P.H.U. DIKAPPA
Dąbrowa Górnicza Strzemieszyce, wyd. IV popr.;

-Zamek Ogrodzieniec, https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamek_Ogrodzieniec, dostęp:
20.04.2020;

-Włodzimierz Leśniak (red.), Olkusz, Urząd Miejski w Olkusz, 1992 r.;

-Góra Birów, https://pl.wikipedia.org/wiki/G%C3%B3ra_Bir%C3%B3w, dostęp: 20.04.2020;

-Gród na Górze Birów, <https://www.zamek-ogrodzieniec.pl/kategorie/grod-na-gorze-birow>,
dostęp: 20.04.2020;

-Kościół św. Jakuba Apostoła w Gieble, [https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci
%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jakuba_Aposto%C5%82a_w_Gieble](https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jakuba_Aposto%C5%82a_w_Gieble), dostęp: 20.04.2020;

-Zamek w Pilicy, https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamek_w_Pilicy, dostęp: 20.04.2020;

-Zamek w Smoleniu, https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamek_w_Smoleniu, dostęp: 20.04.2020;

-Biernat z Lublina, https://pl.wikipedia.org/wiki/Biernat_z_Lublina, dostęp: 20.04.2020.

Oprac. Iwona Rams z ZS Nr 1 w Olkusz